

אדם, ויש מהם שנוטים לכף חובה, שמראים חובה של אדם, ולא יוצא האיש מן הדין כמו שהוא רוצה.

אבל מי שדן אותו המלך העליון, ששולט על הכל, הוא טוב, ולא יכול איש להיות באותו דין, פרט לטוב. מה הטעם? שהרי שנינו, מדת המלך העליון נוטה לזכות תמיד, והוא כלו צד של רחמנות, ובגידו לעזב החטאים והעוונות. זהו שכתוב (שם קל) כי עמך הסליחה וגו', ולא עם אחר.

ומשום כך בקשתי לפניו שהוא ידין דיני, ואני אפנס לשלשה עשר שערים לעולם הבא, שלא עברו אותם רק האבות, ולא יהיה מי שימחה בגדי, ועוד - שלא אֶתְּבַע מֵהֶם רְשׁוֹת.

אמר רבי שמעון דבר, וראו את בית חליו שלא היה שם. תמהו, ולא יכל אחד מהם לדבר בפיו מהיראה הגדולה שהיתה עליהם. בעודם שהיו יושבים, עלו להם ריחות של בשמים רבים, וכל אחד ואחד מהם התחזק פחו, עד שראו את רבי שמעון, והיה מדבר דברים, ולא היו רואים אחרים חוץ ממנו.

אחר זמן אמר להם רבי שמעון, הראיתם דבר? אמר לו רבי פנחס, לא, אלא כלנו תמהים על שלא ראינו אותך בבית חליו זמן רב, וכשראינו אותך, עלו אליך ריחות של הבשמים של גן עדן, ושמענו קולך מדבר, ולא ידענו מי מדבר עמך.

אמר להם, ולא שמעתם דבר אחר פרט לשלי? אמרו, לא. אמר להם, אינכם ראוים לראות את סבר פניו של עתיק הימים.

אמר להם, אמר לכם דבר, תמה אני על רבי פנחס שלא ראה, שאני ראיתי אותו כעת בעולם

דנטאן לכף זכות, דאחזיין זכותא דבר נש, ואית מנהון דנטאן לכף חובה, דאחזיין חובה דבר נש. ולא נפיק איניש מן דינא, כמה דהוא בעי.

אבל מאן דדאין ליה מלפא עילאה, דשליט על פולא, הוא טב, ולא יכיל איניש למהוי בההוא דינא, בר טב. מאי טעמא, דהא תנינן, מכילוי דמלפא עילאה, נטי לזכותא תדיר, והוא פוליה צד רחמנותא, ובגידו לשבקא לחטאין וחובין, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל ד) כי עמך הסליחה וגו', ולא עם אחר.

ובגין כך בעינא קמיה דהוא ידין דינאי, ואנא איעול תליסר אבבי לעלמא דאתי, דלא אעברו לון בר אבהתא, ולא יהא מאן דימחי בגדי, ועוד דלא אתבע רשותא מנהון.

אמר רבי שמעון מלה, וקמוזן בי מרעיה, דלא הוה הוא תמן. תוהו, ולא הוה יכיל חד מנהון למללא בפומיה, מדחילו רבה דהות עליהון. עד דהוו יתבי, סליק לון ריחין דבוסמין סגיאין, וכל חד וחד מנהון אתיישר חיליה, עד דחמו לרבי שמעון, והוה ממלל מלין, ולא הוה חמאן אחרן בר מיניה.

לבתר עידן, אמר לון רבי שמעון, חמיתון מידי. אמר ליה ר' פנחס, לא, אלא פולנא תוהין על דלא חמינא לך בבי מרעך, זמן רב, וכד חמינא לך סליק לך ריחין דבוסמין דגנתא דעדן, ושמענא קלך ממלל, ולא ידענא מאן ממלל עמך.

אמר להו, ולא שמעתון מלה אחרא בר מדידי. אמרו לאו. אמר לון, לית אתון

חזיין למחמי סבר אפין עתיק יומין. אמר לון, אימא לכו מלה, תוהנא על ר' פנחס, דלא חמא. דאנא חמית ליה כען

ההוא למטה מרבי אלעזר בני.
 ובעת שלחו בשבילי מלמעלה
 והראו לי את מקום הצדיקים
 לעולם הבא, ולא התישר בלבי
 מקומי, רק עם אחיה השילוני.
 ובחרתי מקומי, ובאתי, ובאו עמי
 שלש מאות נשמות של צדיקים,
 ולמעלה מהם אדם הראשון,
 שהיה יושב אצלי, והוא היה
 מדבר עמי, ובקש שלא יתגלה
 חטאו לכל העולם, רק שהוא
 שאמרה התורה עליו, והתפסה
 בעץ ההוא של גן עדן.

ואמרתיו לו אני, שהרי החברים
 גלו. אמר, אותו שגלו החברים
 ביניהם - טוב ויפה, אבל לשאר
 בני העולם - לא. מה הטעם?
 שחס הקדוש ברוך הוא על כבודו
 ולא רצה לפרסם חטאו, אלא רק
 באותו עץ שאמר שאכל ממנו.

והקדוש ברוך הוא גלה לי ברוח
 הקדש, ולחברים, שהם ידברו
 ביניהם, ולא לקטנים שבחברים
 ולאותם שיבאו לעולם. שהדבר
 ההוא שלא יודעים כל האנשים
 וטועים בו, לא משום החטא
 שחטא, אלא משום כבוד השם
 העליון, שבני אדם אין זיהרים
 בו, וכתוב זה שמי לעלם, ויבאו
 לשאל מה שלא צריכים להם.

והינו שכתוב (שמות יט) פן יחרסו
 אל ה' לראות ונפל ממנו רב. מהו
 ונפל ממנו רב? כף גזרנו, החבר
 הזה שמורה את השם הקדוש
 לפל, הוא נופל ונתפס באותו
 חטא יותר מהם, שכתוב ונפל
 ממנו רב. הרב נופל ונתפס באותו
 העון.

קרוב אליו רבי אלעזר בנו. אמר
 לו, אבא, מה אני שם? אמר לו,
 אשרי חלקך, בני. זמן רב שלא
 תקבר אצלי, אבל באותו העולם
 את מקומי ואת שלך בחרתי.
 אשריהם הצדיקים שהם עתידים

בהוא עלמא, לתתא מרבי אלעזר ברי.
 ובען שדרו בדילי מלעילא, ואחזין לי אתרא
 דצדיקאי לעלמא דאתי, ולא אתיישר
 בלבאי דוכתאי, בר עם אחיה השילוני.
 ובירנא דוכתאי, ואתנא, ואתו עמי תלת
 מאה נשמתין דצדיקאי, ועילא מנהון אדם
 הראשון, דהוה יתיב גבאי, והוא הוה ממלל
 עמי. ובקא, דלא יתגלי חוביה לכל עלמא.
 בר ההוא דאמרה אורייתא בגיניה, ואתפסי
 בהוא אילנא דגנתא דעדן.

ואנא אמינא ליה דהא חבריאי גלו. אמר ההוא
 דגלדיין חבריאי בינייהו שפיר, אבל
 לשאר בני עלמא לא. מאי טעמא, דחס
 קודשא בריך הוא על יקריה, ולא בעא
 לפרסומי חוביה, אלא בהוא אילנא דאמר
 דאכל מגייה.

וקודשא בריך הוא גלי לי ברוח הקדש,
 ולחברייא, דלישתעו אינון בינייהו,
 ולא לדדדקי דחברייא, ולאינון דייתון
 לעלמא. דהוא (דף כד ע"ב) מלה דלא ידעי כל
 אינשי, וטעיין ביה, לאו משום חובתא דחב,
 אלא משום יקרא דשמא עילאה, דבני נשא
 לא זהירין ביה, וכתוב (שמות ג טו) זה שמי לעולם.
 וייתון למשאל מה דלא צריכין לון.

והיינו דכתיב, (שם יט כא) פן יחרסו אל ה' לראות
 ונפל ממנו רב, מאי ונפל ממנו רב. הכי
 גזרנא, האי חברא דאורי שמא קדישא לכולא,
 הוא נפיל ונתפס ואיתא בההוא חובא, יתיר
 מגייהו, דכתיב ונפל ממנו רב, הרב נופל
 ונתפס באותו עון.

קרוב לגביה רבי אלעזר בריה, אמר ליה אבא,
 מה אנא התם. אמר ליה זכאה חולקך
 ברי, זמן סגי יהא דלא תתקבר גבאי, אבל

לשפח את רבון העולם כאותם מלאכים המשמשים לפניו. זהו שפכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך יישובי ישראל את פניך.

רבי בא בשם רב הונא אמר, כיון שחטא אדם ונגזרו עליו אותן הגזרות, גרשהו הקדוש ברוך הוא מאותן ההנאות והעדוניה שיהיו לו בעדן, ומנה שומרים לשערי גן עדן. ומי הם? הם הפרובים. זהו שפכתוב (בראשית א) וישפן מקדם לגן עדן את הפרובים ואת להט החרב המתהפכת, כדי לשמר אותו הדרך והפתח.

שאז נגזר שלא יהא רשות לכל אדם מכאן ואילך להפנס שם, זולתי הנשמות הצרופות על ידי הפרובים תחלה. אם רואים שהיא ראויה לפנס - תפנס, ואם לאו - דוחים אותה לחוץ, ותשרף באותו הלהב או תקבל ענשה. ולמדנו, כנגדם היו במקדש, כשנכנס הפהן לפני ולפנים. שלמדנו, אמר רבי אבא אמר רבי יוסי בשם רב הונא, לפני ולפנים הוא דגמתו של גן עדן. וכשנכנס הפהן לשם, נכנס בנשמה, ולא בגוף. באימה, ביראה, ברתת, בזיע, בנקיות, בטהרה. והפרובים עומדים שם שומרים, כדגמת אותם הפרובים העומדים בשערי גן עדן.

זכה הפהן - נכנס שם בשלום ויוצא בשלום. לא זכה - מבין שני הפרובים יוצא להב, וישרף וימות בפנים. אמר רבי יהודה, אשרי הזוכה לעבור מהם בשלום. אמר רבי פרחיה, אין לך בעולם דבר שאין בו מעלה כדגמתו.

הנחש שהערים לחנה, הוא דבר נופל על הלשון. אמר רב יוסף, היאך? אמר לו, פתרגומו, נחש

בה הוא עלמא, דוכתא ידי ודיך ברירנא. זכאין אינון צדיקיא, דזמינין אינון לשבחה למארי עלמא, דאינון מלאכין דמשתמשין קמיה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמ יג) אף צדיקים יודו לשמך יישובי ישראל את פניך.

רבי בא בשם רב הונא אמר, כיון שחטא אדם, ונגזרו עליו אותן הגזרות, גרשהו הקדוש ברוך הוא מאותן ההנאות והעדוניה שיהיו לו בעדן, ומינה שומרים לשערי גן עדן. ומי הם, הם הפרובים. הדא הוא דכתיב וישפן מקדם לגן עדן את הפרובים ואת להט החרב המתהפכת. כדי לשמור אותו הדרך והפתח. שאז נגזר, שלא יהא רשות לכל אדם מכאן ואילך, להפנס שם, זולתי הנשמות הצרופות על ידי הפרובים תחלה. שאם רואים שהיא ראויה ליפנס, תפנס. ואם לאו, דוחים אותה לחוץ, ותשרף באותו הלהב, או תקבל עונשה.

והאנא, כנגדם היו במקדש, כשנכנס הפהן לפני ולפנים. דתנא, אמר רבי אבא אמר רבי יוסי בשם רב הונא, לפני ולפנים הוא דגמתו של גן עדן. וכשנכנס הפהן לשם, נכנס בנשמה, ולא בגוף. באימה, ביראה, ברתת, בזיע, בנקיות, בטהרה. והפרובים עומדים שם שומרים, כדגמת אותם הפרובים העומדים בשערי גן עדן.

זכה הפהן, נכנס שם בשלום, ויוצא בשלום. לא זכה, מבין שני הפרובים יוצא להב, וישרף וימות בפנים. אמר רבי יהודה, אשרי הזוכה לעבור מהם בשלום. אמר רבי פרחיה, אין לך בעולם דבר שאין בו מעלה כדגמתו. הנחש שהערים לחנה, הוא דבר נופל על הלשון. אמר רב יוסף, היאך, אמר ליה, פתרגומו, נחש חיויא